

NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA
EUBOSSTEM

ŠTVRŤROČNÝ KOMENTÁR K POLITIKE OBOZRETNOSTI NA MAKROÚROVNI OKTÓBER 2017

Obsah

Obsah	2
Úvod	3
1 Hodnotenie situácie Národnou bankou Slovenska	5
2 Rozhodnutia v oblasti politiky obozretnosti na makroúrovni	8
Príloha A Vybrané indikátory podľa hlavných kategórií rizík	12
Príloha B Proticyklický kapitálový vankúš	13

Úvod

Stabilita finančného systému je nevyhnutným predpokladom fungovania ekonomiky. Ide o široký koncept od bezpečnosti bankových vkladov a iných podobných produktov až po plynulé fungovanie trhu úverov postavené na zodpovednom prístupe finančných inštitúcií a ich klientov. Cieľom politiky obozretnosti na makroúrovni je prispievať k finančnej stabilite najmä budovaním vyššej odolnosti finančného sektora v dobrých časoch, keď sa riziká spravidla ešte len formujú. Jej cieľom môže byť aj predchádzanie kumulácii systémových rizík, čo následne zmierňuje zraniteľnosť ekonomiky v čase krízy.

Makroprudenciálnu politiku vykonáva predovšetkým Národná banka Slovenska, formálne jej táto povinnosť vyplýva zo zákona č. 747/2004 Z. z. o dohľade nad finančným trhom. Národná banka Slovenska môže pri výkone makroprudenciálnej politiky použiť viaceré nástroje (od zmiernenia špecifického rizika až po plošné zvýšenie požiadavky na kapitál) ako aj formy ich použitia (od upozornenia na riziko až po zákonnú povinnosť)¹. Dodatočné sprísňovanie nástrojov makroprudenciálnej politiky je aj v kompetencii Európskej centrálnej banky.

Dôležitou časťou výkonu politiky obozretnosti na makroúrovni je pravidelné štvrťročné hodnotenie vývoja v oblasti finančnej stability, ktorého súčasťou je aj rozhodnutie Bankovej rady NBS o prípadnom použití jednotlivých nástrojov. Napĺňanie základného cieľa, teda udržiavanie finančnej stability, je hodnotené prostredníctvom sledovania piatich predbežných cieľov²:

1. Zmiernenie a zabránenie nadmernému úverovému rastu a dlhovému financovaniu
2. Zmiernenie a zabránenie nadmernému nesúladu splatností a strate trhovej likvidity
3. Obmedzenie koncentrácie priamych a nepriamych expozícií
4. Obmedzenie systémového vplyvu nedostatočne zladených stimulov s cieľom znížiť morálny hazard
5. Zvýšenie odolnosti finančných infraštruktúr

Prvý predbežný cieľ je zameraný na zabránenie nadmernému rastu úverov a iného dlhového financovania, keďže práve tento trend je všeobecne označovaný za jeden z hlavných dôvodov ekonomickej a finančnej krízy. Vzhľadom na tradičný charakter slovenského finančného trhu ide o veľmi dôležitý cieľ. Väčšina významných trendov, ako aj rizík v domácom bankovom sektore, je spojená s trhom úverov domácnostiam a podnikom. Slovensko patrí medzi krajiny s najvyšším podielom úverov domácej ekonomike na celkovej bilancii, pričom väčšina príjmu bánk pochádza práve z tejto aktivity.

Druhý predbežný cieľ sa týka zabránenia nadmernému časovému nesúladu splatností aktív a pasív v bilancii bánk. Inými slovami splatnosť aktívnych operácií by sa nemala významne odlišovať od splatnosti zdrojov bánk. Napriek tomu, že úlohou bánk je sprostredkovať financovanie dlhodobých aktív (úvery) krátkodobými pasívami (vklady), skúsenosti ukázali, že nadmerný časový nesúlad aktív a pasív prehlbuje zraniteľnosť finančného systému a prispieva k tvorbe ekonomických a finančných nerovnováh.

¹ Viac o nástrojoch na <http://www.nbs.sk/sk/dohlad-nad-financnym-trhom/politika-obozretnosti-na-makrourovni2>.

² Predbežné ciele boli definované v nadväznosti na Odporúčanie Európskeho výboru pre systémové riziká zo 4. apríla 2013 o predbežných cieľoch a nástrojoch makroprudenciálnej politiky (ESRB/2013/1).

Tretím predbežným cieľom je obmedzenie koncentrácie priamych aj nepriamych expozícií. Priama koncentrácia spravidla súvisí s významným vystavením, napr. voči domácnostiam, verejnej správe, alebo určitému segmentu hospodárstva. Nepriame expozície vznikajú prostredníctvom vzájomného prepojenia finančných a nefinančných inštitúcií. Zvýšená koncentrácia je dlhodobou štrukturálnou črtou domáceho finančného sektora. Vyplýva to najmä zo štruktúry slovenskej ekonomiky, ktorá je do veľkej miery závislá od malého počtu vybraných odvetví, ale aj z koncentrácie pohľadávok, resp. zdrojov financovania sa bánk vo vzťahu k niektorým klientom, resp. skupinám klientov. Ďalšou významnou charakteristikou slovenského bankového sektora je vysoký podiel domácich štátnych dlhopisov v bilanciách bánk.

Štvrtým predbežným cieľom je zmiernenie systémového rizika súvisiaceho s nesprávne nastavenou motiváciou finančných inštitúcií a ich klientov. Primárnym cieľom je zníženie rizika morálneho hazardu súvisiaceho s existenciou systémovo významných finančných inštitúcií. Kým však v rámci tretieho predbežného cieľa sa sleduje koncentrácia z dôvodu možného dopadu na jednotlivé banky, resp. na bankový sektor, pri systémovo významných inštitúciách sa koncentrácia sleduje z dôvodu veľkosti dopadu prípadného zlyhania danej inštitúcie na finančný a reálny sektor. V neposlednom rade existujú príklady vzniku morálneho hazardu aj pri odmeňovaní manažmentu finančných inštitúcií alebo nastavení spolupráce s finančnými sprostredkovateľmi.

Piatym predbežným cieľom je zvýšenie odolnosti finančnej infraštruktúry. Najdôležitejšou súčasťou finančnej infraštruktúry na Slovensku sú najmä platobné systémy (Target 2, SIPS), Fond ochrany vkladov a systémy zúčtovania cenných papierov. Ich spoľahlivé fungovanie je významným predpokladom finančnej stability na Slovensku.

Štvrtročný komentár k politike obozretnosti na makroúrovni je štruktúrovaný podľa uvedených cieľov v súlade s odporúčaním (ESRB/2013/1). Obsahuje najmä analytické hodnotenie situácie (opierajúce sa o indikátory v prílohe), ktoré je podkladom pre rozhodnutie Národnej banky Slovenska. Tabuľky a grafy v prílohe vychádzajú z údajov k 30. 6. 2017, ale kvalitatívne hodnotenie zohľadňuje aj informácie dostupné k dátumu predloženia komentára.

Dokument je rozdelený na tri časti. V prvej časti je prezentovaná stručná analýza s hodnotením najvýznamnejších zmien z hľadiska systémového rizika v aktuálnom štvrtroku, štruktúrovaná podľa uvedených predbežných cieľov. Druhá časť, ktorá je zameraná na rozhodnutia v oblasti politiky obozretnosti na makroúrovni, obsahuje rozhodnutia NBS ako aj prípadné rozhodnutia ECB. Tretiu časť tvoria prílohy: tabuľky s ukazovateľmi, podľa ktorých sa sledujú predbežné ciele a podklady pre rozhodnutie o miere proticyklického kapitálového vankúša.

1 Hodnotenie situácie Národnou bankou Slovenska

1.1 Nadmerný úverový rast a dlhové financovanie

V druhom štvrtroku 2017 pokračovala expanzívna fáza finančného cyklu, pričom viaceré trendy z predchádzajúceho obdobia sa v poslednom štvrtroku ešte zvýraznili. Tempo medziročného rastu úverov³ sa zrýchlilo na úroveň 12,1 % (11,4 % v prvom štvrtroku 2017), čo predstavuje najrýchlejšiu dynamiku od začiatku roka 2009. Dvojciferný medziročný rast už nedosahujú iba úvery domácnostiam, ale už aj úvery podnikom. Priaznivý makroekonomický vývoj prejavujúci sa v historicky nízkej miere nezamestnanosti, ako aj v náraste tržieb podnikov, pretrvávajúca nízka úroveň úrokových sadzieb a silná konkurencia na úverovom trhu predstavujú faktory stimulujúce dopyt po úveroch. Úvery domácnostiam v druhom štvrtroku 2017 medziročne vzrástli o 13,4 % (13,9 % v prvom štvrtroku 2017). V porovnaní s prvým štvrtrokom došlo k miernemu spomaleniu ich medziročnej dynamiky. Toto spomalenie nastalo v dôsledku silného druhého štvrtroka 2016, kedy sa naplno ukázali dopady legislatívnej zmeny zavádzajúcej strop na poplatky pri predčasnom splatení úveru na bývanie, čo sa následne prejavilo vo zvýšenom objeme poskytnutých úverov v druhom štvrtroku 2016. Zároveň bol prvý polrok 2017 charakteristický zvýšenou volatilitou vo vývoji úverov tomuto segmentu. Zvýšený objem úverovania domácností sa prejavil aj na realitnom trhu. Priemerná cena bytov aj v druhom štvrtroku 2017 rástla dvojciferným medziročným tempom, rýchlejšie ako bol rast priemernej mzdy, čo sa prejavilo v ďalšom poklese indexu dostupnosti bývania. Dostupnosť bývania sa podľa tohto ukazovateľa nepretržite znižuje od začiatku roka 2015. Vývoj na realitnom trhu predstavuje ďalší faktor stimulujúci dopyt po úveroch. Slovensko tak v tempe rastu úverov domácnostiam stojí nepretržite už rok a pol na čele krajín EÚ. V dôsledku dynamického rastu úverov sa zvyšuje aj zadlženosť domácností, keď podiel ich celkového dlhu na HDP vzrástol v druhom štvrtroku 2017 na úroveň 39,9 % HDP. Za pozitívny jav možno označiť znižovanie ukazovateľa pomeru úveru k hodnote zabezpečenia (LTV), ktorý sa v druhom štvrtroku 2017 priblížil k hodnote 71 %. Pokles hodnoty LTV sa dá pripísať účinnosti opatrenia NBS č. 10/2016, ktoré stanovuje bankám prísnejšie limity na financovanie nehnuteľností. Znižovaním pomeru úveru k hodnote zabezpečenia sa zároveň banky stávajú menej zraniteľné voči riziku náhleho poklesu cien nehnuteľností.

Úvery podnikom rástli v druhom štvrtroku 2017 10 % tempom (7,4 % v prvom štvrtroku 2017). Naposledy úvery podnikovému sektoru rástli obdobným tempom na začiatku roka 2009, keď doznievala predchádzajúca expanzívna fáza úverového cyklu. Rast úverov bolo možné pozorovať naprieč ekonomickými odvetviami, predovšetkým v oblasti priemyslu, komerčných nehnuteľností, dodávky energií a v menšej miere aj pri maloobchode, službách a v stavebníctve. Rast úverov je ťahaný ako prevádzkovými úvermi, tak aj úvermi investičného charakteru. Historicky nízke úrokové miery, zlepšujúca sa finančná kondícia podnikov a priaznivý sentiment naďalej pôsobia na rast dopytu po úveroch zo strany podnikov. Aj v raste úverov podnikom patrila Slovensku prvá pozícia spomedzi všetkých krajín EÚ. Rast úverov podnikom sa prejavil aj v náraste ich zadlženosti, keď miera zadlženosti nefinančných spoločností v druhom štvrtroku 2017 vzrástla na úroveň 54,1 % HDP.

Situácia na trhu úverov sa prejavila aj vo vývoji ukazovateľov hodnotiacich mieru prehrievania na úverovom trhu. Všetky indikátory, používané ako referenčné ukazovatele (buffer guides) poukazujú na potrebu nenulovej úrovne proticyklického kapitálového vankúša (Tabuľka 3), pričom hodnota

³ Úvery poskytnuté domácimi bankami sektoru domácností (S.14 a S.15) a sektoru nefinančných podnikov (S.11) v tuzemsku, zdroj: hlásenia bánk, V(NBS) 33-12.

väčšiny z nich v uplynulom štvrtroku vzrástla. Ukazovateľ odchýlky pomeru úverov k HDP od svojho dlhodobého trendu ($\text{Domestic credit-to-GDP}_{\text{trend gap}}^4$) pokračoval v nepretržitom raste už desiaty štvrtrok po sebe, pričom dosiahol úroveň 5,39 %, čo indikuje úroveň proticyklického kapitálového vankúša na úrovni 1,75 % (Graf 3). Nárast zaznamenal aj ukazovateľ Štandardizovaný credit-to-GDP_{trend} gap⁵, ktorého referenčná hodnota poukazuje na výšku proticyklického kapitálového vankúša na úrovni 2,25 % (Graf 2). Hodnota kompozitného indikátora hodnotiaceho vývoj finančného cyklu - Proticyklický smerovník sa tesne priblížila k svojim historickým úrovniam z leta 2008, pričom všetky zložky tohto ukazovateľa zaznamenali v uplynulom štvrtroku rastúci alebo stabilizovaný priebeh, zároveň žiaden jeho komponent nepôsobí v smere poklesu tohto indikátora (Graf 4). Aj ukazovateľ Štandardizovaný credit-to-GDP gap⁶ poukazuje na nenulovú hodnotu proticyklického vankúša, keď jeho referenčná hodnota dosiahla úroveň 0,25 % (Graf 1).

V druhom štvrtroku 2017 pokračovalo zvyšovanie tlakov na úverovom trhu, pričom expanzívna fáza finančného cyklu sa ešte prehĺbila. Prehlbovanie expanzívnej fázy finančného cyklu nie je prekvapením, pričom pokračovanie týchto trendov sa predpokladalo už pri prijímaní posledného rozhodnutia o zvýšení miery proticyklického kapitálového vankúša. Od začiatku roka 2017 začali postupne vstupovať do platnosti ustanovenia opatrenia upravujúce podmienky pri poskytovaní retailových úverov⁷. Toto opatrenie by čiastočne malo tmiť riziká spojené s poskytovaním úverov. Zároveň sa od augusta 2017 zvýšila výška proticyklického kapitálového vankúša na úroveň 0,5 %, pričom od 1. 8. 2018 sa jeho úroveň zvýši na hodnotu 1,25 %. Aktuálne preto nevzniká potreba ďalšieho navýšenia úrovne proticyklického vankúša. Ďalšie zvýšenie miery proticyklického kapitálového vankúša bude aktuálne, ak bude pokračovať zvyšovanie tlaku na trhu úverov.

⁴ Vstupom pre tento indikátor je objem úverov podnikom a domácnostiam, ktoré boli poskytnuté domácimi bankami.

⁵ Ukazovateľ, ktorý je skomponovaný na základe údajov celkového dlhu nefinančného súkromného sektora odhadnutím chýbajúcich údajov za celkový dlh súkromného sektora až do roku 1993 a zakomponovaním menej volatilného ukazovateľa v menovateli: $\text{HDP}_{\text{trend}}$.

⁶ Počítaný v súlade s odporúčaním ESRB/2014/1 k usmerneniam týkajúcim sa zriadenia mier proticyklickej rezervy. Vzhľadom na jeho neintuitívny a ťažko interpretovateľný vývoj v minulosti sa pre hodnotenie finančného cyklu vychádza z ostatných indikátorov.

⁷ Opatrenie NBS č. 10/2016 ktorým sa ustanovujú podrobnosti o posúdení schopnosti spotrebiteľa splácať úver na bývanie

1.2 Nadmerný časový nesúlad a trhová likvidita

Počas druhého štvrťroka 2017 pokračovali trendy spojené s prehľbovaním rizika likvidity v bankovom sektore. Pokračujúci rast dlhodobých nelikvidných aktív, najmä vo forme úverov na bývanie a zvyšovanie objemu krátkodobých vkladov posunuli časový nesúlad aktív a pasív na nové historické maximum. Zároveň mierne klesal ukazovateľ krytia likvidity. Aj v súvislosti s poklesom investícií do štátnych dlhopisov je pre bankový sektor čoraz dôležitejší dostatok stabilných vkladov. Preto je negatívnym trendom ďalšie zvýšenie podielu úverov na vkladoch, ktorý taktiež dosiahol nové historické maximum.

1.3 Koncentrácia

V období druhého štvrťroka 2017 neboli zaznamenané výraznejšie zmeny týkajúce sa rizika koncentrácie. Najvýraznejšou zmenou bol nárast kreditného rizika v sektore poľnohospodárstva a ťažby, v ktorom vzrástol podiel zlyhaných úverov zo 4,3 % v máji 2017 na 6,3 % v júni 2017. Vystavenie bánk voči tomuto sektoru však zostáva relatívne nízke, približne 1 % bilančnej sumy. Na druhej strane, ďalej klesalo riziko spojené s vystavením voči emitentom na Cypre (znížil sa objem expozície aj kreditné rozpätie cyperských štátnych dlhopisov voči nemeckým).

1.4 Morálny hazard

Indikátory morálneho hazardu ostali počas druhého štvrťroka 2017 takmer bezo zmeny v porovnaní s prvým štvrťrokom 2017. Naďalej ostáva pomerne vysoká koncentrácia v historickom porovnaní v prípade celkových čistých aktív, celkových pasív aj celkových aktív v rámci finančného systému. Kým podiel bánk na celkovej držbe slovenských štátnych dlhopisov neustále klesá, koncentrácia investícií do týchto dlhopisov v rámci bánk stúpa. Nakoľko najväčšie banky zachovávajú svoju vedúcu pozíciu v rámci bankového sektora, naďalej je dôležité zabezpečiť vyššiu odolnosť týchto bánk v sektore.

1.5 Finančná infraštruktúra a ostatné riziká

Ročný príspevok do Fondu ochrany vkladov za rok 2017 bol stanovený vo výške 3 mil. €, a uhradený bol do 15.6.2017. V porovnaní s predchádzajúcim rokom sa jedná o pokles výšky príspevku, nakoľko sadzba na rok 2017 bola stanovená na úrovni 0,01 % objemu krytých vkladov oproti 0,03 % v roku 2016. Pokrytie krytých vkladov prostriedkami fondu sa tak v roku 2017 výrazne meniť nebude a zostane na úrovni blízko 0,67 %. Avšak z dôvodu dosiahnutia cieľovej úrovne 0,8 % krytých vkladov v roku 2024 možno očakávať výrazné navýšenie príspevkov v budúcnosti. Navyše pri odhade cieľovej úrovne v roku 2024 Fond ochrany vkladov počítá s mimoriadnymi príjmami z konkurzných konaní, ktorých nenaplnenie môže ešte zvýrazniť budúci nárast príspevkov.

Bankový sektor pokračoval v platení osobitného odvodu. Objem naakumulovaných prostriedkov z osobitného odvodu presiahol 750 mil. € k druhému štvrťroku 2017. Pri tejto úrovni mala sadzba odvodu pôvodne klesnúť na 0,1 %, avšak na základe novely zákona o osobitnom odvode zostáva táto sadzba zafixovaná na úrovni 0,2 % až do roku 2020⁸.

Od roku 2016 určuje príspevky do Jednotného rezolučného fondu Jednotná rezolučná rada. Tieto príspevky za celý bankový sektor za rok 2017 predstavujú 17,5 mil. €.

⁸ Na základe novely zákona č. 384/2011 Z. z. o osobitnom odvode vybraných finančných inštitúcií.

2 Rozhodnutia v oblasti politiky obozretnosti na makroúrovni

2.1 Aktuálne rozhodnutie NBS k príslušnému štvrťroku

Vývoj Domestic credit-to-GDP_{trend} gapu (Graf 3) a Proticyklického smerovníka (Graf 4), ako aj vývoj ukazovateľov nadmerného rastu úverov a finančnej páky (tabuľka v Prílohe A) potvrdil dôvody nenulovej výšky proticyklického kapitálového vankúša. Vzhľadom na aktuálne pokračujúce trendy na úverovom trhu, ktoré sú bližšie popísané v časti 1.1, Banková rada NBS rozhodla o ponechaní miery proticyklického kapitálového vankúša na úrovni 1,25 % s účinnosťou od 1.11.2018⁹. V období od 1.8.2017 do 31.7.2018 je miera proticyklického kapitálového vankúša stanovená na úrovni 0,50 %. Od 1.8.2018 sa jeho úroveň zvýši na 1,25 %. Pri rozhodovaní o miere proticyklického kapitálového vankúša Banková rada NBS zvažila aj pozíciu Európskej centrálnej banky v súlade s článkom 5 Nariadenia SSM¹⁰.

2.2 Aktuálne platné nastavenie nástrojov zo strany NBS

Na základe rozhodnutia NBS č. 20/2016 z 26.7.2016 začala od 1.8.2017 platiť miera proticyklického kapitálového vankúša na úrovni 0,50 %.

Dňa 13.12.2016 Banková rada NBS schválila opatrenie, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o posúdení schopnosti spotrebiteľa splácať úver na bývanie (opatrenie NBS č. 10/2016), ktoré bolo do veľkej miery implementáciou častí odporúčania NBS v oblasti politiky obozretnosti na makroúrovni č. 1/2014, týkajúcich sa trhu úverov na bývanie. V porovnaní s pôvodným odporúčaním boli vykonané určité zmeny týkajúce sa minimálnej finančnej rezervy dlžníka alebo dodatočných limitov na pomer výšky úveru k hodnote zabezpečenia.¹¹

Dňa 31.1.2017 Banková rada Národnej banky Slovenska schválila zmenu odporúčania NBS v oblasti politiky obozretnosti na makroúrovni č. 1/2014 k rizikám spojeným s vývojom na trhu retailových úverov. Z Odporúčania č. 1/2014 boli vypustené tie časti, ktoré sa stali súčasťou opatrenia NBS č. 10/2016 alebo príslušných zákonov¹².

V súlade s rozhodnutím NBS č. 18/2016 a 19/2016 z 24. mája 2016 musia identifikované banky od 1. januára 2017 udržiavať vankúš pre O-SII a vankúš na krytie systémového rizika na celkovej úrovni 1 až 2 % rizikových expozícií. Na základe rozhodnutia NBS č. 5/2017 a 6/2017 z 30. mája 2017 sa celková úroveň týchto kapitálových vankúšov udrží na 2 % od 1. januára 2018 pre dve najväčšie banky, pre ostatné banky identifikované ako lokálne systémovo významné sa výška celkového vankúša zníži na 1 až 1,5 % rizikových expozícií. Ďalšie aktuálne platné nástroje politiky obozretnosti na makroúrovni, pokrývajúce najmä oblasť kapitálových požiadaviek, zobrazuje Tabuľka 1.

⁹<http://www.nbs.sk/sk/dohlad-nad-financnym-trhom/politika-obozretnosti-na-makrourovni2/rozhodnutia>

¹⁰ Nariadenie Rady (EÚ) č. 1024/2013 z 15. októbra 2013, ktorým sa Európska centrálna banka poveruje osobitnými úlohami, pokiaľ ide o politiky týkajúce sa prudenciálneho dohľadu nad úverovými inštitúciami, ďalej len „Nariadenie SSM“.

¹¹ http://www.nbs.sk/_img/Documents/_Legislativa/_Vestnik/OPAT10-2016.pdf

¹² http://www.nbs.sk/_img/Documents/_Legislativa/_UplneZneniaZakonov/Z0902016.pdf

http://www.nbs.sk/_img/Documents/_Legislativa/_UplneZneniaZakonov/Z1292010.pdf

2.3 Možné použitie nástrojov politiky obozretnosti na makroúrovni v strednodobom horizonte

Pripravované legislatívne zmeny v oblasti spotrebiteľských úverov

Aktuálne sa pripravuje transformácia zmeneného odporúčania NBS v oblasti politiky obozretnosti na makroúrovni č. 1/2014 k rizikám spojeným s vývojom na trhu retailových úverov do sekundárnej legislatívy, vrátane ich čiastočnej rekalibrácie. Dôležitým prínosom takejto zmeny bude rozšírenie regulačného rámca aj na iné subjekty než sú banky. Legislatíva v tejto oblasti tak prinesie väčšiu istotu všetkým bankovým aj nebankovým inštitúciám ohľadom rovnakých podmienok podnikania v oblasti retailových úverov.

Očakávaný vývoj miery proticyklického kapitálového vankúša v nasledujúcom štvrtroku

Súčasný vývoj indikátorov nenaznačuje bezprostrednú potrebu zvýšenia miery proticyklického kapitálového vankúša. Ďalšie zvýšenie miery proticyklického kapitálového vankúša bude aktuálne, ak bude pokračovať zvyšovanie tlaku na trhu úverov.

2.4 Rozhodnutia ECB týkajúce sa slovenského bankového sektora k príslušnému štvrtroku

K 24. októbru 2017 nebolo zo strany Európskej centrálnej banky vydané žiadne rozhodnutie v oblasti politiky obozretnosti na makroúrovni vo vzťahu k slovenskému bankovému sektoru.

Tabuľka 1 Aktuálne nastavenie nástrojov platných pre SR

Makroprudenciálny nástroj	4. štvrťrok 2016	1. štvrťrok 2017	2. štvrťrok 2017	3. štvrťrok 2017	4. štvrťrok 2017	Poznámka
Makroprudenciálne nástroje platné pre SR						
Vankúš na zachovanie kapitálu (§ 33b zákona o bankách)	2,5 %	2,5 %	2,5 %	2,5 %	2,5 %	
Miera proticyklického kapitálového vankúša (§ 33g zákona o bankách)	0 %	0 %	0 %	0,5 %	0,5 %	Zvýšenie na úroveň 0,5 %, účinné od 1.8.2017 Ďalšie zvýšenie na 1,25 % účinné od 1.8.2018
Vankúš pre O-SII (§ 33d zákona o bankách) ¹	1 %	1 % až 2 %	1 % až 2 %	1 % až 2 %	1 % až 2 %	Zníženie na úroveň 0,5 % až 1 % od 1.1.2018
Vankúš na krytie systémového rizika (§ 33e zákona o bankách) ²		1 %	1 %	1 %	1 %	
Riziková váha priradená expozíciám plne zabezpečeným hypotékami na nehnuteľný majetok určený na bývanie (čl. 124 nariadenia CRR)	35 %	35 %	35 %	35 %	35 %	
Riziková váha priradená expozíciám plne zabezpečeným hypotékami na nehnuteľný majetok určený na podnikanie (čl. 124 nariadenia CRR)	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	Plánované zvýšenie
Minimálna hodnota expozíciami váženej priemernej LGD pre všetky retailové expozície zabezpečené nehnuteľným majetkom určeným na bývanie, ktoré nevyužívajú záruky ústredných vlád (č. 164 nariadenia CRR)	10 %	10 %	10 %	10 %	10 %	
Minimálna hodnota expozíciami váženej priemernej LGD pre všetky retailové expozície zabezpečené nehnuteľným majetkom určeným na podnikanie, ktoré nevyužívajú záruky ústredných vlád (č. 164 nariadenia CRR)	15 %	15 %	15 %	15 %	15 %	
Riziková váha priradená expozíciám plne zabezpečeným hypotékami na nehnuteľný majetok určený na podnikanie - ostatné štáty EÚ (čl. 124 nariadenia CRR)	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	
Minimálna hodnota expozíciami váženej priemernej LGD pre všetky retailové expozície zabezpečené nehnuteľným majetkom určeným na bývanie, ktoré nevyužívajú záruky ústredných vlád - ostatné štáty EÚ (č. 164 nariadenia CRR)	10 %	10 %	10 %	10 %	10 %	
Minimálna hodnota expozíciami váženej priemernej LGD pre všetky retailové expozície zabezpečené nehnuteľným majetkom určeným na podnikanie, ktoré nevyužívajú záruky ústredných vlád - ostatné štáty EÚ (č. 164 nariadenia CRR)	15 %	15 %	15 %	15 %	15 %	

Zdroj: NBS.

¹ Vankúš pre O-SII je určený pre Československú obchodnú banku, a.s., Poštovú banku, a.s., Slovenskú sporiteľňu, a.s., Tatra banku, a.s. a Všeobecnú úverovú banku, a.s.

² Vankúš na krytie systémového rizika je určený pre Československú obchodnú banku, a.s., Slovenskú sporiteľňu, a.s., Tatra banku, a.s. a Všeobecnú úverovú banku, a.s.

Tabuľka 2 Aktuálne nastavenie nástrojov platných pre zahraničné expozície

Makroprudenciálny nástroj	4. štvrťrok 2016	1. štvrťrok 2017	2. štvrťrok 2017	3. štvrťrok 2017	4. štvrťrok 2017	Poznámka
Makroprudenciálne nástroje platné pre zahraničie						
Miera proticyklického kapitálového vankúša pre Českú republiku (§ 33j zákona o bankách)	0 %	0,5 %	0,5 %	0,5 %	0,5 %	Zvýšenie na 1 % od 1. júla 2018
Miera proticyklického kapitálového vankúša pre Švédsko (§ 33j zákona o bankách)	1,5 %	1,5 %	2 %	2 %	2 %	
Miera proticyklického kapitálového vankúša pre Spojené kráľovstvo (§ 33j zákona o bankách)	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	Zvýšenie na 0,5 % od 27. júna 2018
Miera proticyklického kapitálového vankúša pre ostatné štáty EÚ (§ 33j zákona o bankách)	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	
Miera proticyklického kapitálového vankúša pre Nórsko (§ 33j zákona o bankách)	1,5 %	1,5 %	1,5 %	1,5 %	2 %	Zvýšenie na 2 % od 31. decembra 2017
Miera proticyklického kapitálového vankúša pre Island (§ 33j zákona o bankách)	0 %	0 %	1 %	1 %	1,25 %	Zvýšenie na 1,25 % od 1. novembra 2017
Miera proticyklického kapitálového vankúša pre Hongkong (§ 33i a § 33j zákona o bankách)	0,625 %	1,25 %	1,25 %	1,25 %	1,25 %	Zvýšenie na 1,875 % od 1. januára 2018 a na 2,5 % od 1. januára 2019
Miera proticyklického kapitálového vankúša pre ostatné štáty sveta (§ 33i a § 33j zákona o bankách)	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	
Vankúš na krytie systémového rizika pre Estónsko (§ 33f zákona o bankách)	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %	
Vankúš na krytie systémového rizika pre ostatné štáty EÚ (§ 33f zákona o bankách)	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	
Riziková váha priradená expozíciám plne zabezpečeným hypotékami na nehnuteľný majetok určený na bývanie - ostatné štáty EÚ (čl. 124 nariadenia CRR)	35 %	35 %	35 %	35 %	35 %	Írsko, Chorvátsko, Malta, Slovinsko: prísnejšie podmienky na aplikáciu váhy 35 % Rumunsko: prísnejšie podmienky na aplikáciu váhy 50 %
Riziková váha priradená expozíciám plne zabezpečeným hypotékami na nehnuteľný majetok určený na podnikanie – Švédsko a Rumunsko (čl. 124 nariadenia CRR)	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	
Riziková váha priradená expozíciám plne zabezpečeným hypotékami na nehnuteľný majetok určený na podnikanie - ostatné štáty EÚ (čl. 124 nariadenia CRR)	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	Spojené kráľovstvo: sprísnenie podmienok na aplikáciu váhy 50 %
Minimálna hodnota expozíciami váženej priemernej LGD pre všetky retailové expozície zabezpečené nehnuteľným majetkom určeným na bývanie, ktoré nevyužívajú záruky ústredných vlád - ostatné štáty EÚ (č. 164 nariadenia CRR)	10 %	10 %	10 %	10 %	10 %	
Minimálna hodnota expozíciami váženej priemernej LGD pre všetky retailové expozície zabezpečené nehnuteľným majetkom určeným na bývanie, ktoré nevyužívajú záruky ústredných vlád - Nórsko (č. 164 nariadenia CRR)	20 %	20 %	20 %	20 %	20 %	
Minimálna hodnota expozíciami váženej priemernej LGD pre všetky retailové expozície zabezpečené nehnuteľným majetkom určeným na podnikanie, ktoré nevyužívajú záruky ústredných vlád - ostatné štáty EÚ (č. 164 nariadenia CRR)	15 %	15 %	15 %	15 %	15 %	

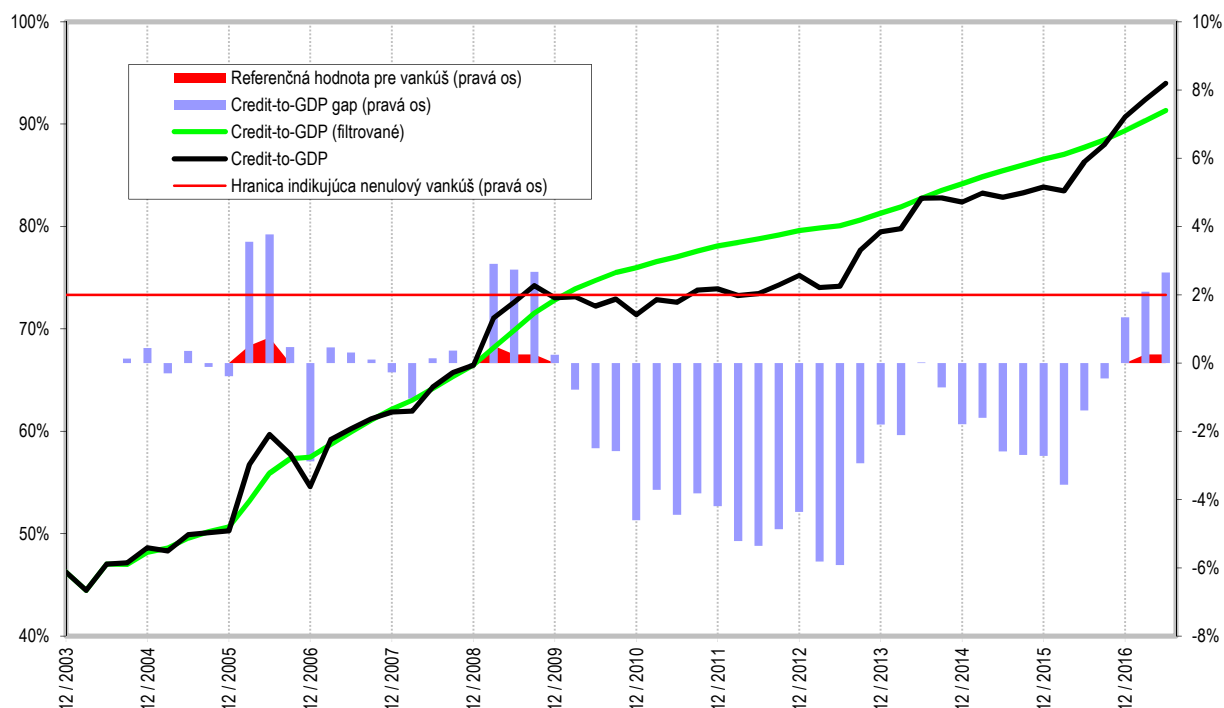
Zdroj: ESRB.

Príloha A Vybrané indikátory podľa hlavných kategórií rizík

Rok	Nadmerný rast úverov a finančná páka												Nadmerný časový nesúlad a tržová likvidita				Koncentrácia												Morálny hazard						Finančná infraštruktúra				Odolnosť fin. systému																					
	Štruktúrový podiel k GDP	Složený dĺh	Dobrovoľný	Podrobný	Dobrovoľný	Podrobný	Dobrovoľný	Podrobný	Dobrovoľný	Podrobný	Dobrovoľný	Podrobný	Dobrovoľný	Podrobný	Dobrovoľný	Podrobný	Dobrovoľný	Podrobný	Dobrovoľný	Podrobný	Dobrovoľný	Podrobný	Dobrovoľný	Podrobný	Dobrovoľný	Podrobný	Dobrovoľný	Podrobný	Dobrovoľný	Podrobný	Dobrovoľný	Podrobný																												
6.17	2,66%	12%	13%	12%	94%	40%	94%	5,36%	12%	13%	10%	59%	33%	21%	3%	64%	71%	95	1,1%	0,4%	7,8	41%	-42%	-48%	-41%	17%	12%	4%	91%	11%	6%	5%	1%	1%	34%	0%	3%	1%	6%	1%	74%	1,30%	76%	1,470	19%	2,050	80%	1,637	68%	1,438	84%	1,598	0,7%	1,0%	-776	-34%	17%	19%	1,44	97%
6.18	2,09%	14%	14%	15%	92%	39%	53%	4,96%	11%	14%	7%	58%	37%	21%	2%	63%	72%	96	0,9%	0,4%	7,6	-40%	-41%	-48%	-43%	17%	10%	5%	92%	12%	7%	4%	1%	1%	33%	0%	4%	1%	6%	1%	74%	1,292	76%	1,451	20%	2,101	80%	1,623	69%	1,388	85%	1,610	0,7%	1,0%	-2,630	-32%	17%	18%	1,50	96%
12.16	1,34%	11%	12%	10%	91%	38%	52%	4,48%	10%	13%	5%	57%	36%	20%	2%	62%	73%	98	0,7%	0,2%	7,2	-41%	-43%	-48%	-42%	13%	14%	3%	105%	13%	5%	5%	1%	28%	0%	5%	1%	6%	1%	73%	1,270	75%	1,433	21%	1,862	80%	1,609	61%	1,175	84%	1,566	0,7%	1,0%	-554	-22%	16%	18%	1,49	95%	
9.16	-0,45%	9%	12%	7%	88%	37%	51%	3,17%	10%	13%	5%	56%	35%	20%	2%	60%	74%	101	0,1%	0,1%	6,6	-42%	-43%	-47%	-44%	14%	14%	4%	106%	14%	5%	4%	1%	1%	33%	0%	6%	1%	6%	1%	73%	1,269	75%	1,427	22%	1,867	79%	1,590	58%	1,490	85%	1,609	0,7%	1,0%	-1,918	-21%	17%	18%	1,47	93%
6.16	-1,39%	8%	12%	5%	86%	37%	50%	3,17%	9%	13%	4%	54%	34%	20%	1%	59%	73%	102	-0,2%	-0,1%	6,0	-41%	-42%	-46%	-43%	15%	12%	5%	102%	14%	6%	3%	1%	1%	32%	0%	7%	1%	5%	1%	73%	1,248	75%	1,412	22%	1,843	79%	1,591	62%	1,493	86%	1,581	0,7%	0,9%	-2,029	-13%	16%	17%	1,60	90%
3.16	-3,57%	4%	11%	-1%	83%	36%	48%	2,95%	10%	12%	8%	53%	33%	20%	1%	57%	73%	104	0,0%	0,0%	6,4	-39%	-39%	-46%	-42%	14%	9%	4%	119%	14%	6%	1%	1%	32%	0%	8%	1%	5%	1%	73%	1,248	75%	1,410	22%	1,857	79%	1,587	61%	1,493	86%	1,553	0,7%	0,9%	-1,079	-3%	16%	17%	1,69	90%	
12.15	-2,72%	9%	11%	2%	84%	38%	49%	2,91%	11%	12%	9%	53%	33%	20%	1%	58%	71%	105	0,0%	0,0%	6,4	-40%	-40%	-46%	-40%	16%	14%	4%	102%	15%	6%	1%	1%	29%	0%	9%	1%	5%	1%	72%	1,237	69%	1,416	24%	1,739	79%	1,583	61%	1,008	67%	1,572	0,7%	0,9%	998	3%	17%	18%	1,64	90%	
9.15	-2,70%	4%	12%	-1%	82%	34%	49%	2,41%	9%	13%	3%	52%	32%	20%	1%	55%	70%	106	-0,6%	-0,2%	5,5	-39%	-40%	-46%	-39%	15%	16%	5%	114%	16%	5%	1%	1%	28%	0%	15%	2%	5%	1%	72%	1,237	69%	1,273	24%	1,772	78%	1,580	58%	1,465	89%	1,641	0,6%	0,9%	-1,602	-3%	16%	17%	1,53	91%	
6.15	-2,59%	3%	12%	-2%	83%	34%	46%	1,94%	9%	13%	3%	51%	32%	20%	1%	54%	69%	107	-0,5%	-0,2%	5,4	-39%	-41%	-47%	-41%	14%	17%	4%	112%	17%	5%	3%	1%	1%	29%	1%	17%	2%	5%	1%	71%	1,231	70%	1,283	24%	1,757	79%	1,580	53%	1,497	87%	1,615	0,6%	0,9%	807	7%	16%	18%	1,49	91%
3.15	-1,59%	7%	12%	4%	83%	33%	50%	1,16%	7%	13%	1%	50%	31%	19%	0%	53%	71%	108	-1,0%	-0,5%	4,6	-38%	-39%	-46%	-42%	14%	16%	5%	107%	17%	5%	3%	1%	30%	1%	17%	1%	5%	1%	71%	1,230	70%	1,283	25%	1,759	79%	1,571	53%	1,497	86%	1,550	0,6%	0,8%	-1,973	2%	16%	17%	1,58	90%	
12.14	-1,79%	6%	12%	3%	82%	33%	50%	0,68%	6%	12%	2%	49%	30%	19%	0%	52%	73%	109	-0,2%	-0,2%	4,4	-37%	-37%	-46%	-41%	16%	19%	4%	101%	17%	6%	3%	1%	29%	1%	16%	1%	5%	1%	71%	1,221	70%	1,279	25%	1,772	79%	1,564	53%	1,478	86%	1,587	0,6%	0,8%	-2,149	12%	16%	17%	1,6	91%	
9.14	-0,72%	9%	10%	8%	83%	32%	51%	0,94%	7%	11%	1%	49%	30%	20%	0%	50%	72%	110	0,5%	-0,2%	4,4	-37%	-39%	-46%	-42%	12%	16%	4%	111%	18%	5%	4%	2%	1%	31%	1%	16%	2%	5%	1%	71%	1,226	70%	1,276	26%	1,817	80%	1,571	50%	1,497	84%	1,538	0,6%	0,8%	1,602	22%	16%	17%	1,36	91%
6.14	0,02%	14%	9%	17%	83%	31%	52%	0,50%	6%	11%	0%	48%	29%	20%	-1%	49%	72%	107	0,9%	-0,7%	3,9	-38%	-40%	-45%	-41%	11%	20%	4%	128%	18%	5%	4%	1%	33%	1%	15%	2%	5%	1%	70%	1,218	70%	1,278	26%	1,832	80%	1,568	55%	1,491	83%	1,524	0,6%	0,8%	3,698	16%	16%	17%	1,28	90%	
3.14	2,11%	10%	9%	10%	80%	30%	49%	0,36%	6%	10%	0%	48%	28%	20%	1%	48%	73%	108	0,1%	-0,7%	3,5	-36%	-38%	-45%	-40%	11%	14%	3%	105%	18%	4%	3%	2%	1%	31%	1%	14%	2%	5%	1%	70%	1,235	70%	1,276	26%	1,764	80%	1,568	53%	1,038	62%	1,508	0,6%	0,7%	3,900	36%	16%	17%	1,44	89%
12.13	-1,81%	8%	9%	7%	79%	30%	50%	0,18%	4%	9%	3%	47%	28%	20%	-1%	47%	71%	105	0,4%	-0,8%	3,4	-36%	-38%	-43%	-40%	11%	14%	4%	99%	18%	5%	3%	2%	1%	31%	1%	15%	2%	5%	1%	70%	1,214	70%	1,284	27%	1,788	80%	1,559	55%	1,497	84%	1,605	0,6%	0,6%	-4,255	16%	15%	17%	1,42	89%
9.13	-2,94%	7%	9%	5%	78%	29%	48%	0,32%	4%	9%	2%	47%	27%	20%	-1%	46%	71%	103	-1,0%	-0,8%	3,3	-36%	-38%	-43%	-40%	13%	9%	3%	94%	20%	5%	3%	2%	1%	34%	1%	14%	2%	5%	1%	71%	1,213	73%	1,361	27%	1,771	81%	1,577	52%	1,490	84%	1,596	0,5%	0,5%	-395	32%	15%	16%	1,42	89%
6.13	-5,92%	3%	9%	0%	74%	29%	45%	0,26%	4%	9%	3%	47%	27%	20%	-1%	45%	70%	102	-1,1%	-0,8%	3,2	-34%	-36%	-41%	-38%	15%	11%	2%	106%	21%	5%	3%	2%	1%	35%	1%	13%	2%	6%	1%	71%	1,213	73%	1,360	27%	1,689	82%	1,610	49%	1,497	85%	1,627	0,5%	0,4%	2,527	33%	15%	16%	1,46	88%
3.13	-5,82%	4%	9%	0%	74%	28%	46%	0,34%	3%	9%	4%	46%	26%	20%	-2%	44%	70%	102	-1,3%	-0,8%	3,2	-31%	-33%	-40%	-36%	16%	14%	4%	109%	20%	5%	2%	2%	1%	34%	1%	14%	2%	6%	1%	71%	1,220	73%	1,381	28%	1,824	83%	1,641	48%	1,497	83%	1,654	0,5%	0,3%	3,923	23%	15%	16%	1,5	87%
12.12	-4,83%	5%	9%	3%	78%	28%	47%	0,84%	3%	9%	3%	46%	26%	21%	-1%	44%	70%	102	-0,5%	-0,7%	3,3	-32%	-33%	-37%	-33%	25%	15%	5%	108%	20%	1%	2%	1%	31%	1%	12%	2%	6%	1%	72%	1,221	73%	1,371	30%	1,797	83%	1,644	49%	1,497	86%	1,656	0,5%	0,3%	2,439	5%	13%	16%	1,51	88%	
9.12	-4,80%	3%	9%	3%	74%	27%	47%	1,09%	2%	9%	5%	46%	25%	21%	-1%	43%	70%	100	-0,5%	-0,6%	3,6	-31%	-31%	-39%	-34%	22%	15%	3%	100%	21%	6%	2%	1%	34%	1%	12%	2%	6%	1%	71%	1,224	73%	1,386	30%	1,848	83%	1,643	55%	1,497	86%	1,688	0,5%	0,2%	3,718	-8%	13%	16%	1,47	90%	
6.12	-5,36%	5%	8%	3%	73%	27%	46%	1,42%	3%	8%	2%	46%	25%	21%	-2%	42%	71%	100	-0,7%	-0,6%	3,8	-30%	-32%	-36%	-32%	22%	14%	4%	96%	21%	6%	2%	3%	1%	36%	1%	11%	2%	6%	1%	72%	1,250	73%	1,383	31%	1,827	83%	1,659	55%	1,497	84%	1,644	0,6%	0,1%	2,779	-27%	12%	15%	1,47	89%
3.12	0,02%	14%	9%	3%	73%	27%	47%	1,91%	7%	9%	4%	46%	24%	22%	-1%	41%	72%	99	-0,6%	-0,3%	4,3	-29%	-32%	-36%	-32%	24%	17%	2%	90%	20%	5%	2%	4%	2%	37%	3%	10%	2%	6%	1%	71%	1,222	73%	1,389	31%	1,734	84%	1,672	55%	1,497	85%	1,650	0,6%	0,0%	5,574	-39%	12%	13%	1,51	89%
12.11	-1,19%	8%	10%	7%	74%	27%	47%	2,53%	9%	10%	7%	46%	24%	22%	-1%	41%	70%	97	-0,3%	-0,1%	4,1	-30%	-35%	-40%	-35%	26%	12%	2%	117%	20%	4%	4%	1%	37%	1%	15%	1%	6%	1%	72%	1,254	73%	1,389	34%	1,774	84%	1,672	57%	1,497	84%	1,631	0,6%	0,0%	2,817	-63%	12%	13%	1,36	90%	
9.11	-3,8																																																											

Príloha B Proticyklický kapitálový vankúš

Graf 1 Štandardizovaný credit-to-GDP gap

Zdroj: NBS, ŠÚ SR.

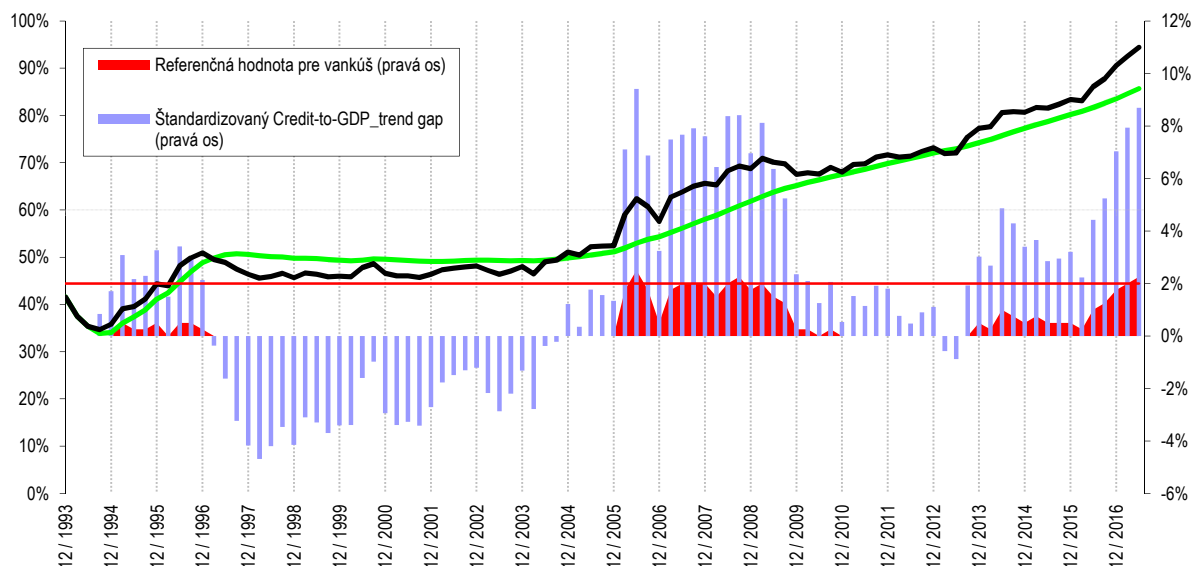
Poznámky:

Štandardizovaný credit-to-GDP_{trend} gap vychádza z celkového dlhu nefinančných podnikov a domácností.

Kalibrácia referenčnej hodnoty je v súlade s Odporúčaním ESRB/2014/1, príloha, časť II.

Hranica indikujúca nenulový proticyklický kapitálový vankúš a hodnoty „gapu“ sú zobrazené na pravej osi.

Graf 2 Štandardizovaný credit-to-GDP_{trend} gap

Zdroj: NBS, ŠÚ SR.

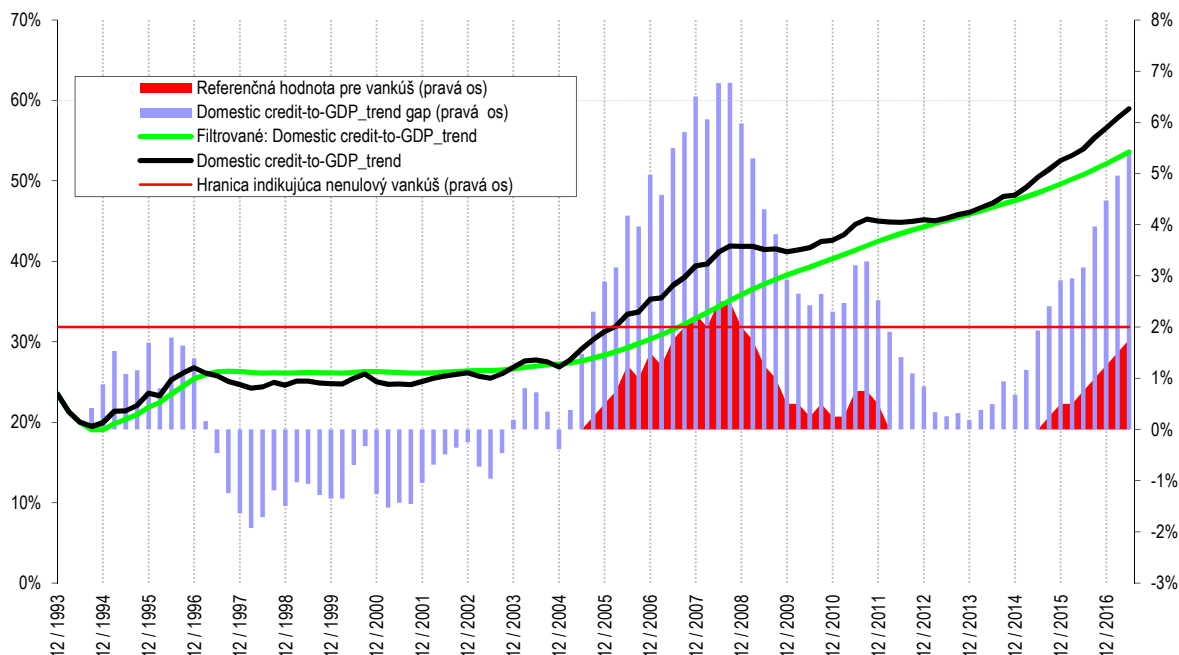
Poznámky:

Štandardizovaný credit-to-GDP_{trend} gap vychádza z celkového dlhu nefinančných podnikov a domácností, údaje za zahraničný dlh podnikov v období 1993 – 2002 sú dopyčované pomocou údajov za domáci dlh podnikov.

Kalibrácia referenčnej hodnoty je v súlade s Odporúčaním ESRB/2014/1, príloha, časť II.

Hranica indikujúca nenulový proticyklický kapitálový vankúš a hodnoty „gapu“ sú zobrazené na pravej osi.

Graf 3 Domestic credit-to-GDP_{trend} gap

Zdroj: NBS, ŠÚ SR.

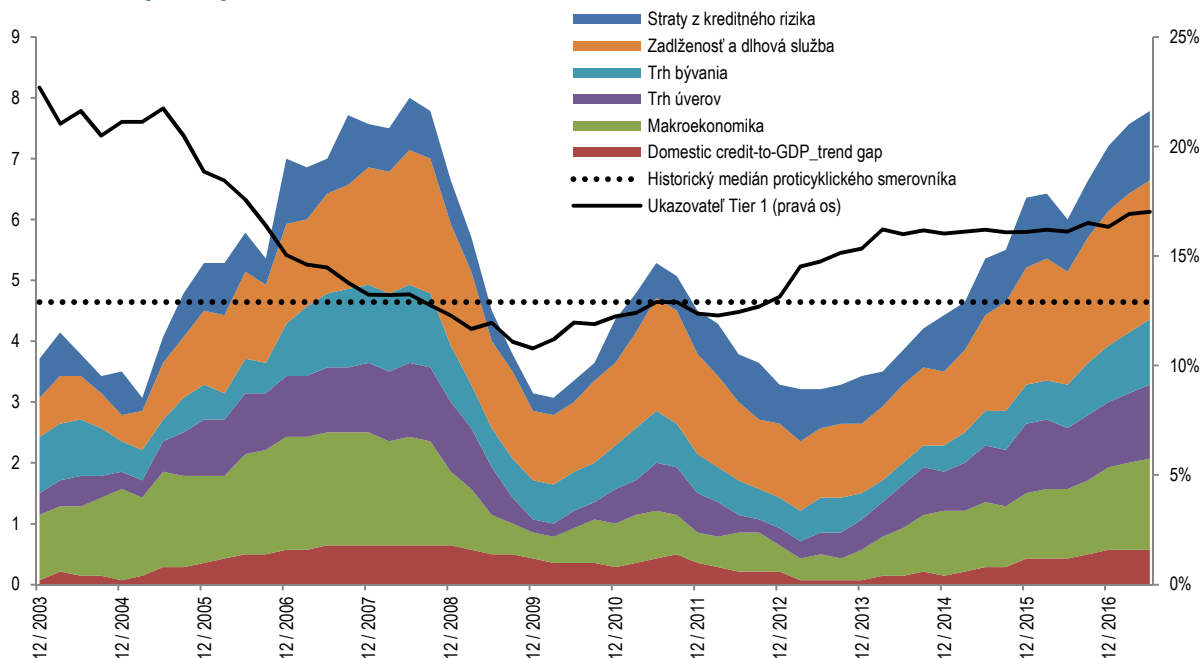
Poznámky:

Domestic credit-to-GDP gap vychádza z úverov podnikom a domácnostiam poskytnutých domácim bankovým sektorom.

Domestic credit-to-GDP gap je vypočítaný podľa § 33g, odsek 2a zákona o bankách a v súlade s Odporúčaním ESRB/2014/1, časť B2.

Hranica indikujúca nenulový proticyklický kapitálový vankúš a hodnoty „gapu“ sú zobrazené na pravej osi.

Graf 4 Proticyklický smerovník

Zdroj: NBS, ŠÚ SR, CMN.

Poznámka: Ukazovateľ je vypočítaný v súlade s § 33g, odsek 1c, zákona o bankách a v súlade s Odporúčaním ESRB/2014/1, časť C a D.

Tabuľka 3 Východiská pre proticyklický kapitálový vankúš k 30.6.2017

Indikátor	Referenčná hodnota	Podiel dlhu na HDP	Odchýlka podielu dlhu na HDP od svojho dlhodobého trendu
Štandardizovaný Credit-to-GDP gap (Graf 1)	0,25 %	94,0 %	2,66 %
Štandardizovaný Credit-to-GDP _{trend} gap (Graf 2)	2,25 %	94,0 %	8,69 %
Domestic credit-to-GDP _{trend} gap (Graf 3)	1,75 %	58,7 %	5,39 %
Proticyklický smerovník (Graf 4)	2,50 %		

Zdroj: NBS.

Poznámka: Tabuľka je zostavená na základe povinnosti vyplývajúcej z § 33g, odsek 2, zákona o bankách a v súlade s Odporúčaním ESRB/2014/1, príloha, časť II.

Štandardizovaný Credit-to-GDP gap zatiaľ nemá výpovednú hodnotu z hľadiska miery proticyklického kapitálového vankúša z dôvodu krátkosti časového radu.